

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 2. et. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évszámra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A nyitási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtezsa, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

1865-dik évi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.

Félévre . . . 6 „

Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középvezetési könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvar törvénykezési autonómiaja.

(S.) Az országos önkormányzat legfőbb kelléke, elő- és alapföltétele a szabad községi autonómia, e nélkül valódi alkotmányos életet még csak képzelni sem lehet; de községi önkormányzatot sem önálló keblű törvénykezés nélkül.

Oly igazság ez, melyet csak azok bírnak megtagadni, a kik meglehet, hogy a jobb kéz vagy fej nélküli emberi testet is épnék s egésznek hirdetik, természetesen önnön érdekükben, csak hogy az önkényes szabad mozgás és működés helyett, valamint a községi s állami, úgy az egyéni élet mezején is saját mindenbe avatkozó gyámságukat érvényesíthessék.

De mi nem csatlakozhatunk e bürokratikus felfogáshoz; a mi jelszónk: szabad község a szabad államban!

A magyar alkotmány egyik kiváló és fényes saját tulajdona, hogy e nézetet évszázak óta vallja magának, s minket azon kelemes helyzetbe juttatott, hogy ezen üdvösnek már ma általánosan elismert eszmét hazai intézményeinkben a legrégebb idők óta valóban nagybecsű ténykép meghonosítva élvezhetjük, a miért is annak igazolása végett nem vagyunk kénytelenek csupán csak a rideg elmélet indokaihoz folyamodni; nálunk a községi önkormányzat pozitív alapokon: törvényen és százados gyakorlaton nyugszik.

Mig ez Lajthán tul, sőt másutt is a miénknél jóval előrehaladottabb országokban jóformán új, de sőt igen sok helyütt éppen ismeretlen mennyiség, királyságunk területén mostanság senki sem tartja szükségesnek e tárgy felett hosszú tudományos értekezéseket írni, felvilágosító, buzdító beszédeket tartani: hazánkban e hasznos elv régóta alkalmazva van, bírjuk a mi után mások epedve sóvárogznak.

Ámde városaink s főleg Kolozsvar autonómiaját nemcsak azért tartjuk elidegeníthetetlen közkincsnek, mivel számos törvényen s nemzeti királyaink- és fejedelminktől nyert adománylevelek egész halmazán sarkallik, s e czélra szánt értékes fekvőségek és jövedelmi források által anyagilag is megvan alapítva, hanem azért is, mert az főleg 1848-ban megkezdett nagy társadalmi átalakulásunk óta félre nem ismerhető társadalmi szükségességé vált.

Hajdan királyaink és fejedelmek pártolták s kedvezményekkel elhalmozták a polgári elemet, ellensúlylul tekintvén azt az olygarchiának a királyi hatalom és tekintély ellen irányzott gyakori tulkapásaival szemben. Ez okok már most elenyésztek, de helyükbe mások születtek, magasabb, fontosabb érdekek léteznek ma, melyek védelme éppen e réteg hivatásához tartozik. Egy század óta egész Európán átvonul az erős és hatalmas középosztály alkotására czélzó törekvés, melynek az újabb korszak folytán kivított csaknem minden nagy horderejű reform létesülését közzönhetjük.

E felett nemcsak az államtan, hanem a nemzetgazdaságot is elkerülhetlen szükségesnek tartja a ma már csak foglalkozásaikra nézve különböző elemek fenmaradását s az ezek közti egyensúlyt; egyik: a közös szabadság és polgárosodásból haladás előmozdítása tekintetéből, föltéve a társas életben annyira kívánatos összesimulást, s a mennyiben e többletés az egységes nemzettest működését meg nem osztja, hanem inkább

özszhangzatos, szilárd és tömör egészszé fűzi össze; a másik: a kölcsönös és egyetemes anyagi gyarapodás érdekében, miután minden osztály más-más tárgyakat termel és viszont mindenkinek különböző szükségéi vannak, következéleg egyik népréteg hanyatlása a másik lételet is megingathatja, mert a termelés és fogyasztás karöltve járván, ha az egyik szükségleteit kielégíteni már nem képes, a másik természetnyeiének kelendőssége is okvetlen szenvedni fog. Ily kölcsönös összeműködés nélkül a nemzeti gazdálkodás legalább is egyoldaluvá silányulna, mint volt a politikai és társasélet a feudális viszonyok és kiváltságos válaszfalak korszakában.

Ide járul még, hogy a városok gyupontjai a közmívelődésnek; ez azon hely, hol a társadalom minden rétege találkozik, itt érintkezik a tudomány, művészet, ipar, kereskedelem és gazdaság egymással; a városok önkormányzata tehát nemcsak politikai és közgazdasági, hanem közmívelődési szempontból is nagy fontossággal bír.

Meggyőző példát mutat fel e részben a királyföldi hatóságok ma is fenálló szervezete. Ott a szász és román falvakban a papon s iskolamesteren kívül más értelmiség nem levén, a vidék a kormányzat minden ágára nézve a városoknak van alárendelve, ez tartotta fenn a szász nemzetiség felsőségét a királyföldi székekben. Mi soha sem szenvedtünk e hiányban, s ily kisegítő eszközre sem szorultunk, nekünk a vidéken is még pedig nagy számú vagyonos és mivel intelligentián van, sőt éppen ott vannak gazdag nagybirtokosaink is, mindazonáltal nem tartanók kívánatosnak, ha itt a szászokéhoz képest megfordított viszony jöne létre s például Kolozsvar a kerületi igazgatás alá rendeltetvén, meglehet kevésbé kifejlődött elemek gyámsága alá kerülne.

Kolozsvar lakosságának tetemes száma, a tömördelek anyagi, szellemi, nemzeti és közerkölcsiségi érdek, mely e tekintetben fenforog, továbbá történelmi multja, jelene, a hely, melyet századok hosszú során át magának kiküzdött és fentartott, végre jövője, melyre kétségteletlenül hivatva van, és a melyre nem tekintve az időszerűt mulékony akadályokat, ernyedetlenül törekednie kell, mind mind igazolják elődeink által hiven megörzött autonómiaját, a melyet továbbra is ápolni s biztosítani épp oly elutasíthatlan kötelessége a mostani ivadéknak.

Ezek folytán abban a meggyőződésben élünk, hogy Kolozsvar jelen ideiglenes képvisellete, melyről bizton hisszük, hogy át van hatva ez ügy fontosságától s a felelősséget is érzi, a mely e tárgyban terheli, már csak azon jó példánál fogva is, melylyel mint Királyhágón inenni vezérváros többi társai irányában tartozik, e város törvényes autonómiaját akár egészen akár csak egyik, de azért nem kevésbé lényeges, kiegészítő részét — az önálló keblű törvénykezést — önkint fel nem adandja. Elődeink minden alkalommal gyarapították, szaporították városunk ősjogait; a mostani nemzedék, ha a régi javadalmakhoz újakat esatolni nem bír, legalább saját jószántából ne engedje elveszni azt a mit maga szerzett.

De másfelől tény az, hogy városunk lakosságára nézve a provisorium által visszaszervezett osztrák törvénykezés költségei elbirhatlanok; valamint tény az is, hogy noha e város csupán bélyegadóban 52,000 frtot fizet évenként, a mely tetemes összegből bőven kitélnének a megszaporított igazságszolgáltatási költségek, és jöllehet a Kolozsvarnál sokkal kisebb s kevesebb bélyeg-s más adókat fizető szász városok egytől egyig gazdag állami segélyben részesülnek, összesen 173,824 frtot kapván az országos adóalapról — a 25,000 lelket számláló Kolozsvar a kötelességévé tett törvénykezés költségeinek pótlására egy fillérnyit sem kap a nevezett pénztárból.

Ily körülmények közt, bár nem kis fájdalomt éreznünk, ha e jogunk kérdéssé tetetvén s városunk törvénykezési autonómiaja elvétetvén, mindemellét, jöllehet Kolozsvar lelkes polgárainak hazafiságára, elhűségére, a törvények tiszteletében eddig tanusított állhatatosságában megmaradására s áldozatkész-ségére hivatkozni meg nem szününk, azt

még sem kívánhatják városunktól, hogy az úgy is elhordozhatlan magasságot ért országos adó és községi rovatatokon kívül magát még e czélból is külön megróvja, annál inkább, mert a közóhajtást kielégítő megoldás által úgy is mielőbb a provisoriumból kibontakozni s rendszerezett, állandó jogállapotok révén bejutni remélünk.

Az autonoma joga a miénk, a provisorium czélja pedig nem lehet a létező jog megszüntetése vagy gyakorlatának lehetlenné tétele, sőt ellenkezőleg, kell hogy azt, az átmeneti időszak lefolyásáig s rendes viszonyok helyreálltáig megóvja s fentartsa. Ez elméletből tisztán kiderül, hogy az ideiglenes állapot költségeiről való gondoskodás a mennyiben — azok az alkotmányos szervezet kiadásait meghaladják, — valamint az ebbeli mulasztásérti szavatosság is egyedül az igazgatást illetheti.

Kolozsvar, febr. 20.

Mai főcikkünkkel kapcsolatban közre-aljunk a bécsi „Debate“ idei 48-dik számában közreadott hasonló tárgyú kolozsvari levelet, a mint következik:

„A szászöldet kivéve, mely mint kegyelt nemzetiség régi alkotmányát megtarthatá, Erdélyben mindenhol észrevehető a Bach rendszerbe való vszatérés. Tettleg még csak a városok autonómiaja az, a mely a mostani bureaucratismust aBaché-tó megkülönbözteti. Kolozsvar s az ország több külön magyar városai, melyek 1861-ben autonómiajukat visszakapták, akkor törvénykezéseiket is uból megnyerék, melyek a Bach korában a kerületi törvényezésekkel olvadtak össze.

A kormány mindezen városok autonómiaját zután is meghagyá, de azon terhes kötelezettség állt, hogy magukat a költséges osztrák pórléke-cési rendszer szerint szervezzék, a miképp volt a Bach-rendszer alatt.

A mi régi törvénykezésünk, mely a bélyeg-adó nem ismeré, a törvénybíróknak nem nagy fizetés rendelt, ez azonban a törvényes sportulákkal póltatott, az ítéletek díjai s az excentiok jövedelme stb., melyek a bírók illeték, voltak azok, a mi a bíróságok jövedelmét kiegészíték. Így a város községek is tisztviselőiket érezhetőbb áldozatok nélkül tarthaták, mig ezek hivataluk mellett jövedeneik által illendőleg díjaztattak.

Most a perlekedő felek hasonlithatlanul többet fiznek a bélyegdíjak által. Ezek azonban nem a tisztviselő, hanem az állampénztár javára esnek, s egy ezek jelentékeny összegre mennek, abból eléggé kiteszik, hogy csak a Kolozsvarot előforduló peres ügyek évenként 52,000 forintnyi bélyeg-illetéket vesznek igénybe; a pénz az állampénztár bafoly, a mely magára elég volna a városi köz-igztatás s igazságszolgáltatás költségeit fedezni.

Midőn Erdély- s Magyarországra a bélyeg-törvényt behozták, a kormány azt nyilvánítá, hogy ezen ad-elem a hivatalnokok fizetésére szükségeltetik, eza rendeltetés azonban Kolozsvar és a magyar városokra nézve nem tartatott meg; a bélyegjövédelmet mid elveszik az állampénztárba, holott, ha a kormány nem fizeti a városi tisztviselőket, az itt befolyó bélyegjövédelmet vissza kellene hagynia, hogy eek ne lennének kénytelenek, mint mostan, tisztviselő s bírók fentartását a szegény népre sújtani.

A ki Kolozsvar 20 forint egyenes adót fizet évenként 8 forintot kell a községi pénztárba fizetni, s ebből beláthatni, mily jelentékeny kiadás e a város lakóira, a miatt, hogy a kormány ránk szabta a Bach-féle organismust, s ugyanakkor az abból befolyó jövedelmeket elvette.

Kolozsvar kérelmezte a bélyegjövédelmegyrzést a kormánytól, hogy a polgárok a községi kdsásokkal tul ne terheltessenek, a kormányzó 6 nga is azon reményt táplálta, hogy Kolozsvar 4,000 frtnyi segélypénzben részesülhet, most azonban azon határozat érkezett, hogy Kolozsvar vagy sát költségét vigye törvénykezését, vagy olvadjj be a kolozsmegyei törvényezésekbe.

Kolozsvar 25 ezer lelket számlál, tehát két lom annyit, mint némely szász város székével eült, melynek törvénykezési s közigazgatási költségeit a kormány utolsó fillérig fizeti; Kolozsvar is tát megérdemelte volna, hogy legalább bélyeg-jövedelmének 3-ad 4-ed része részére utalványoztsék, hogy az a nélkül is tulterhelt polgárokon gitve legyen. A helyett a magyar város arra utasított, hogy az oláh többségű vármegyébe olvadjj fel.

Ezen hír azt hisszük kellemetlenül fog hatni a bécsi töképezésekre s nagy kereskedőkre is, kik váltó s más adóssági keresetekben leginkább a kolozsvari törvényezésekhez szoktak fordulni, mint a mely a provisorium alatt bizalmukat leginkább megnyerte. A mi Kolozsvar polgárait illeti, készebbek lesznek úgy hisszük a reájok sújtott terheket továbbra is hordozni, mint autonómiajuk leglénnyeg-szét feláldozni stb.

Alapeszmék iparunkról.

II. Első kérdés itt: mik volnának a gazdaságt azon termény productioi, melyeket hazai iparunk leghamarább igénybe vehetne. Alig mondok sokat, ha azt mondom: minden mi édes hazánk földjén terem és tenyész; semmit sem természet a földész, mit iparilag felhasználni ne lehetne: gabonaművek, len, kender, fa, gyümölcs, bor, állatok, folyó- és ásványvizek, hegyeink ásványai stb.; mindezek azon anyagok, melyek észszerű feldolgozása teszi az ipart; minél jobban, észszerűbben és csinosabban tudja valaki azokat feldolgozni, annál magasabban áll műve, beese, észbeli tehetsége, és annál magasabban emberi méltósága, s e méltóság egyedül képegyet egy mint nemzetet az önállóság azon fokára emelni, mely jövőjét biztosítja.

Lelki tehetség az, mi az iparost emeli, kinek haladási vágya a gazdaságtól naponta szilárdabb anyagot követel; iparunk emelkedését óhajtvá, akarni és egész erőnkkel oda működni kötelességünk, oly nyers anyagot természetni, mely a haladást biztosítja, mert szerény nézetem szerint itt rejlik egyik főoka a naponta nagyobb pangásra jutott iparunknak; szilárd anyagok természetésére a körülmények amugyan nem kedvezők, de meg kell küzdenünk e nehézséggel is, hisz a magyar már három század óta mindenhez csak áldozattal juthat, s e hosszú küzdelem alatt ki nem fáradt, sőt edződött, áldozni mindent nemzetiségért.

Kisértsük meg, ha egyeseknek nem sikerül, társulatokként gazdaságtunkat az iparnak megfelelőleg szervezni; kísértsük meg kisebb-nagyobb pénzüsszeggel társulni, vidékünk és gazdasági viszonyainknak megfelelőleg, vagy bizonyos természet nemet, vagy állataink fajából természetést alapítani, de mindenesetre egy bizonyos czélra, mert minden czélnélküli természetés és tenyésztés ily előrehaladt időben, midőn a gabonaműveket már nem csak véka, hanem fontszámra, marháinkat nem csak kora, hanem finom és iparilag felhasználhatósága szerint becslik és mérleglik, az iparosoknak művét pedig már az anyag honnan létéből is bíralgatják, minden czélnélküli természetés, mondom retrograd haladás, és ha jó előre magunkra nem ügyelünk, a gőzmozdony romjaink felett fog füstölögni.

Nyers termények jósága nem csak iparunkat mozdítja elő, de a gazda helyzetét is biztosítja, és csak biztos gazdaságt mellett lehet az ipar virágozó.

Mondhatja valaki, hiszen van elég terményünk, miért nincs mégis gazdaságtunk, iparunk virágozó? Igaz, hogy Árpád ősatyánk oly földet szerzett, mely nemzetét mindennel ellátja; nem tagadom, hogy terményeink nem volnának; de minők? megfelelnek e annak mit egy előrehaladt Európa ez idők nyomásai alól felvergődni törekvő magyar nemzetől követel? Vélemény vagy ítélet helyett tekintsünk mezei gazdaságtunk mélyébe, első komoly tekintetre észreveendünk minden gazda embernél a gazdasághoz tartozó ugyan, de mégis a haladás időszakában conglomeratumnak nevezhető valamit, mely áll nem csak az állatok silány fajai, de még minden gabonaművek kicsiny balmozai csoportulásából, a nélkül, hogy a gazda e tarkabarka rendszerével magának bár czélt tűzött volna ki, legfeljebb azt: „jó, ha van“; mit magam is, ha gazdaságtunkat nem tekinteném egyszersmind az ipar alapjának, némileg helybenbagynék; de így sehogy sem tudok kibétkülni azon minden czélnélküli jó ha van igazsággal, mert ez az oka, ha piacainkat tekintjük, hogy másfél tízed alatt semmi haladást nem látunk, már pedig nekünk, kik az előttünk álló nemzeteket utolérni és velők párhuzamban haladni törekszünk, az idő egyik főtényező.

Mezei gazdaságtunkról ennyit felemlítnem talán nem volt felesleges, tegyünk egy pillantást az ezt sorjában követő kézműiparra.

Buda Imre.

Adakozás.

A bácsfalvi magyar népiskola és mágtár javára özvegy m. gróf Haller Jánosné 20 forintot, ifj. gróf Haller Ferencz 6 miga szintén 20 forintot küldött be szerkesztőségünkhöz.

A bábaságnak tanítása mind Kolozsvárt, mind Szebenben folyó évi március elein kezdődik. Az első helyt, hol országos szülő ház is létezik, gyakorlatilag, és a három hazai nyelven, magyarul, németül és románul; Szebenben pedig csak németül és románul történik.

A kolozsvári tanintézetnél rendszerített 24 osztályba a nők már ki vagynak nevezve; de kívánatos lenne, hogy oly vidékekből, hol bábák nem léteznek, egy nagyobb község magára, vagy több egymás mellett fekvő községek együttesen, választanak a magok keblekből egy értelmű és jó korban levő nőt, kit a község költségén taníttassanak, és ki azután szolgálatját az illető községeknek szentelje.

Az Erdély nagyfejedelemségbeli kir. főkereskedelmi N. Szebenben, 1865-ik évi febr. 18-án tartott üléséből.

Intézkedés. A „Kol. Köz.” utóbbi számában közzétett „felszólítás és nyilatkozat”, a muzeum gyűjteményei érdekében, jegyzékben ily jelentékeny hiba csúszott be. A beküldhető rúzsoktól t. i. nem a tőkés, csörgő és pergő rúzsoktól, hanem ezek kivételével minden más rúzsra és búvárújra.

Kül- és belföldi levelezés.

Ugy is elég hosszú farsangi időnyituk még csak rövid ideig tartván, a bécsi közönség kétszeres erővel s kedvvel törekszik a pár hátra levő napot élvezni. Nem is volna szűkebb, hogy új meg új elnevezésekkel díszítsék az illető rendezők a különféle táncvizsgálmakat, p. o. „mexikói sapkák”, „kikeriki” stb. bál, mert a nélkül is tömve van a bécsi tánc-termek sokasága. Legnagyobb részük ezek közt kétségkívül Schwender „Kolosseuma.” Haezzer vendég férhet meg a tágas földszinti s földalatti termekben. A két óriás tánc-teremben négy teljes zenekar működik, az ét-teremben u. m. „Tunnel”, „im Gemüthlichen”, Productionen halle” tiroli énekesek s cigány zenekar mulattatják a vendégeket, s azon kívül színház, kuglizó stb. áll rendelkezésre, s a vén jósló gyakori látogatása a „remeteházban” mestersége ügyességére mutat.

A hangversenyek időnye is vége felé jár. Helmersberger igen kedvelt quartetteje mult vasárnap végezte be nyolcz előadásból álló estélyeit s jövő vasárnap utolsó „philharmonikai hangversenyét” adja az opera zenekara. Davison Bogumil, ki a „Wiener Kirchen-Zeitung” szerint már azért minden bizonynyal „zsidó”, mert számos szerepei közt különösen „Faustot” adja kitünően, utolsó föllépését „Der Königsleutenant” Gutzkow Károlytól adja a szerencsétlen szerző inséget szenvedő családja számára. A páholyokra szóló jegyeknek egyrészt Davison maga vitte az előkelőbb házakba eladás végett s ezáltal ötszáz forinttal többet jövedelmezend a jótékony előadás. Így a többek közt egy ismeretes gazdag bankárt is megátogatott, ki nagylelkűleg a páholy árán felül még öt forintot adott. „Bocsánat, de 15 forintért csakugyan nem járok magam házról házra” mondá s otthagya a Nábobot.

A gyönyörű szánut felhasználván, mult vasárnap d. u. nagyszertű álarozs szánkázás rendeztetett. A száz harmincz négy szánból álló sort négy lovas szán nyitotta meg, melyeket nyomban egy kedélyes tarokozó társaság s gitáristák követtek. Nem sokára egy siberiai társaság vont maga a figyelmet; tarka keverékben turbános törökök s szerencsének, azoknak inasai következtek. Különös jó kedvűséget okozott egy tizenegyetagból álló lengyel zsidó család, mely gyaloglatlan deszkákban s lézkekben összeillesztett szánkon zsongott. Egy kiránduló-félfelvő nagyszerű társaság tarka színű esernyőkkel ellátva, zsidók, ördögök, pierotok, barlekinék, eskimók, egy krokodil, kéményesprő stb. rekesztették be a hosszú vonatot. Roppant néptömeg foglalta el a „Ringstrasse” tágas járdáit a különös vonatot megnézendő.

A távirtda egy átalakítási tervnek megjelenéséről tesz említést, mely Lengyelországot illeti: minden kormányi biztosságok s guberniumi székek ellátásának, az igazgatások ágai az ezeknek megfelelő ministeriumok részrei lesznek Pétervárott; az ország kerületekre osztatik fel, melyeknek élőkre praefectusok helyeztetnek; a helyhatóság helyébe, mely eddig egy személyben volt egyesítve, a polgári kormány elnöke, s a katonaság főparancsnoka lép.

Fővárosi lapjaink igen kíváncsiak III. Napoleon császár trónbészédére, melyet ma tart a kamarák megnyitása alkalmával, s már is előre találgatván annak tartalmát, nincsen igen nagy reményök, hogy az európai béke szilárdabb színében jelenend meg általa.

A „Neue freie Presse” mai számát lefoglalták, nem kevésbé a „Sontags Zeitung” utolsó számát.

K. S.

Csik-Szt.-Márton, febr. 8.

Al-Csik és Kászón-Széknek nemes keblű, a közjóérti buzgalom- és részvételű szép példái minden időben tanúsítani kívánó vitéz székely népe, a népevelés szent ügyét mindenkor első teendői közé számítván, helyesen fogta föl az eszmét, misze-

rint a szellemi és vallás erkölcsi nevelés azon alap, melyből a társadalom fölvirágzása várható. E meggyőződés vezeté oda az ügyeket, hogy 1840-ik év óta elemi iskolával bírnak, melynek történelmi vázlatát e becses lap érdemes olvasói és az utókor számára néhány sorban közölni bátorodom.

Ugyanis: I. Ferdinánd osztrák császár és magyar király ö Felsége, székelyeink alázatos kérése után Csik-Sz.-Mártonon egy három osztályú kincstári elemi iskola felállítását egy al- és két segédtanítóval ellátva, kegyesen megengedte, minnek következtében a csik-szentmártoni és cseke-falvi községek által e szent célra nagylelkűen feladott tágas belső telekre, a nagyszerű iskolai épületnek alapja 1839. július 13-án a szokott egyházi szertartás mellett letétetett.

Az építésre szükséges anyagokat kézi és szeker munkával egyült Al-csik és Kászón-Szék községei adták, hozzájárulván még a kegyes fejedelmnek pénzbeli segédelme is, mi az ugynevezett székely ezredek visszanyert bavasainak jövedelméből lön utalványozva.

A szorgalmas munkálkodás után Isten segítségével csakhamar elkészült az iskolai épület, úgy, hogy már 1840-ik év október 12-én falai közé fogadta az oktató tanoncokat.

Fennebb nagyszerűnek mondám az épületet, mert valóban, ha egy idegen utazó látná a templom mellett, keletre a pincezsal szembelen levő 14 öl hosszú, 7 öl széles, kőből való, cseréppel fedett, emeltes, 5 magas ablakokkal, a hozzá tartozó elég tágas udvar, veteményes kert, kőből sültőház, két székérszín, két istálló és egy jó kútjal, belül pedig a három világos tan-szobával, meg azután a három tanítói számára cészterlen beszozott lakó-szobák, konyhák, éléskamrák és pincezsal ellátott épületet, nagyon hiszem azt mondaná: „e tanodhi épület ritkítja párját.”

S íme, ma ha vizsgálódunk, sokakra akadunk az egyház szolgái, s a hon jeles polgárai között olyanokra, kik itt vetették meg az alapot, s itt lettek azon ösvényre, mely őket méltóságra vezetett.

Idé annál örömebb sereglettek a gyermekek, mert itt a szegénysors szülők nagy könynyebbsége és öröme a szükséges tanúnyelvekkel és iróanyagokkal a magas kormány által évenként ellátottak; áldjuk tehát mindnyájan a jótékony skola szerzőjét és gondviselőjét ép úgy, mint a keves gyermekeink körében lelkiismeretesen fáradozó t. ez tanítókat.

De 14 év eltelté után, tehát 1854-ben, Al-Csik és Kászón-Szék képében az illető községi elöljárók díszes iskoláikat minden utógondolat nélkül, érten, hogy ez iskolai épületen kívül a tetemes számú tanuló gyermekek számára az egész megyében állg taláható egy alkalmas ház, cs. kir. járáshivatali háznak engedték át, kötelezván magukat egy ujiskolaház építésére, s a kormányzsal által is 184. ⁷²⁹⁸ sz. alatt megerősítették a kötelezvényt; de az új iskolaház építése évről-évre halasztották és végre el is maradt. Minthogy pedig a cs. kir. járási hivatal az iskolai épületet már 1854. november 30-án elfoglalta, a tanítványok a tanító urakkal együtt kénytelenítették idegen s a czeleknak meg nem felelő épületbe szorulni, s itt kelle néhány évn át kinlódniok.

Azonban hála sz égnek a borot derit vád fül; mert iskolai épületünket a cs. kir. járási hivatal 1861. april végével, az adóhivatal pedig már az előbb irt év november 19-én elhagyták, minnek következtében a fels. kir. főkereskedelmi által 1861. január 24-én 12789. főkereskedelmi száma alatt a népnevelésre szánt épület az eredeti czele visszaadott; mi nemcsak a népnevelés barátainak, nemcsak a szorgalmas tanoncoknak, hanem a kelles buzgó székely szülőknek is nagy örömet okozt; s az említett visszaadási idő óta ismét itt nynek oktatást a tanoncok.

Hogy 1838 előtti években népesebb volt e-mi tanodánk, mint ma, ennek oka az, mert akkor Al-Csik- és Kászón-Szék minden falvaiból ide j-ttek tanulás végett a jobb módú szülők gyermekei; ma pedig egyedül Csik-Szt.-Márton és Cseke-falvi községek gyermekei látogatják iskolánkat. Mik más falukból is küldettek iskolánkba gyermekek (p. l. 1846.) voltak 147-en, (1847.) 131-en: ma pedig 115 tanköteles közül naponként vannak és jelennek 90—100-an.

Jelenleg két tanító van, t. i. egy altanító a két segéd tanító állomás egy segéd tanítóval va betöltve; továbbá a bítelemező. A bítelemezői k-telességet a helybeli t. segéd lelkész ur végezi vagy ha ez nincsen, akkora nt. plébános ur.

A tanító urak rendes fizetésüket az orszá kincstárából nyerik.

Ez alkalommal szabadjon egy örömnapról tudósítanom e becses lap igit tisztelt olvasó mely tanoncainknak f. é. január 31-én tünt föl a melyre jó reményű gyermekeink edes örömm fognak visszaemlékezni.

E napon ft. Nagy Lajos kerületi főesperet tanfelügyelő és csik-szentgyörgyi plébános urat va szerencsénk körünkben tisztelhetni, ki nt. Rádu Ferenc helybeli plébános és iskola igazgató és te Nagy József dultó urak kíséretében három osztály elemi iskolánkat meglátogati kegyeskedék; szemlyesen akarván meggyőződni, valamint egyébkegy most is, tanoncainknak az 186³/₄ iskolai é-

első felében az erény és tudomány pályáján tett előmeneteléről.

Midőn ft. esperes ur belépett azon iskola-szobába, melyben a tanoncok számos t. cz. szülő, előjáró és vendég jelenlétében csendes várakozással valának, a „D. a J. Kr.!” magasztos köszönettel és egy alkalmi üdvözlő dallal fogadtattott. A vizsga egész folyamata alatt körül minden jelenlevő a tanítványok bátor és értelmes feleletein.

Ft. főesperes ur a tapasztaltak fölötti megelégedését és örömet nyilvánítván köszönetet szavazott a nt. iskola igazgató és t. cz. tanító uraknak, hogy a rájuk bízott növedékek elméleti és szívét egyaránt képezni és nemesíteni, s őket illő rend, szorgalom és igyekezetre buzdítani iparkodtak; egy-szersmind fölhívá őket, hogy fontos kötelemöknek ezután is oly hű teljesítői legyenek. Továbbá szíves szóló szavakat intézett a tanoncokhoz is, a serényeket kitarásra, az elmaradottakat nagyobb szorgalomra buzdítván. Az egész ünnepély, az egyh. és iskolai énekek elzengése után imával végeztetett be.

Hogy a t. cz. tanító uraknak fáradsalmait siker koronázta, kitünt ezen próbatét alkalmával is, kik ugylátszik főséges hivatásukat nem annyira a fizetésért, mely az altanítóknak 16 forint, a segéd tanítóknak 10 frt 50 krból áll havanként, (mely összeg csak élelemre se sok, hát még a ruházat, s cészlester nevelészi telek lakokra és könyvekre való hol van?..) hanem Isten és hazáért teljesítik. Valóban óhajtott volna, hogy mint más tanítók, ez is szerveztetnek, láttatnák el elegendő tanítókkal s azok illő díjjal! Maska ha t. szerk. ur szívesen veszi, többet. Most Isten velünk!

Egy nevelés-barát.

Sz.-Udvarhely, február 3.

Ugyan rá röföntek udvarhelyszéki levelező kollegámra, úgy kell neki, miért is lépik a bibeire! most már járn sem mer szegény... na de azért én ha mindjárt a hallzservek külső jelvényeinek fedezete alatt levő ágyuk megsülnek is, fölveszem tollamat, igaza van egyébiránt kollegámnak, hogy hallgat, mivel neki egyébiránt is kényes lenne még csak pisztolyával is durrogatni a fiókákra, melyeknek faja a természetben föl nem található! pedig úgy látszik, hogy léteznek s még francziánul is csipegnek!!! Meg is kért kollegám, hogy kérem meg egész tisztelettel nevében a t. szerkesztő urat arra, miszerint szíveskedjék felvilágosítást küldeni az y beíról és megirni tisztán, hogy az y betűt a francziánul is nemesedés végett használják-e, mint nálunk némelyek?

Egyébiránt az udvarhelyszéki levelező ezt izeni: „Toute alliance est impossible entre le mal et le bien: on ne se réunit pas à l'abime; on s'y engloutit.” „Il y a..... pleine de troubles, privée de nos institutions.”

Az idő nálunk rosz, utaink még rosszabbak, nóha az őszön meglehetősen ki voltak javítva; a víz ujabban kiöntött volt s mondják, hogy Kereszturon gátat szakasztott és a kiskendi hid végét is ujabban elrontotta; valaminek lenni is kell, mert mind a pesti, mind pedig a kolozsvári lapok rendetlenül érkeznek.

A falusi gazdák nem a legjobb kedvvel vannak, még egy mult évi szegény termés s nálunk meg van a valódi szegénység!

Mint hallom, az anyavárosban három tánc-estély fog rendeztetni jótékony czelekre, és pedig az első február 11-én az ev. ref. főiskolabeli tanuló ifjuság, a második február 18-án a helybeli kasszinó-egylet, a harmadikat végre február 25-én a székely katolikus növelde bizottmánya fogja rendezni; mi mind a háromnak e pénzsülk világban is szép bevételt óhajtunk!

Hazai intézetek

Nemzeti színház. Február 15-én Mándoki Béla jutalmál: „Nadányi”, Szigligetinek 100 arany-nyal jutalmazott pályaműve. Minden habozás nélkül elmondhatjuk, hogy a Szigligeti pályaművei között a leggyengébb talán, elannyira, hogy az ember nem tudja hirtelenében a pesti arany bőségen csodálkozók-e előbb, vagy a pályabírákon, kik azt oda itélek, vagy mindjárt a szerző ügyes tollának e kétségbe vonhatlan botlását? Szigligeti annyi szép darabbal gazdagítá már dráma irodalmunkat, hogy a közönség méltán lehet követelő az annyiszor megaranyozott toll szembe. „Nadányi” semmi hatást nem csinált színpadunkon, s a jutalmazott minden buzgalma hajótörést szenvedett még azon helyeken is, hol a szerző a hatás kedvéért minden harmadik sorban elmondja a „haza” a „zsarnok” szavakat, egy szóval a közönség várakozása nem volt kielégítve. A jutalmazottat, ki színházunknak egyik a legszorgalmasabb tagjai közé tartozik, s ki tehetségét nem régiben „Essex”, „Törvénytelen vér”, „Fekete orvos” eléggé körvonalozta, barátai a közönség nevében egy pár gyűrtüvel lepték meg. Elég érdekes emlék, hogy tovább buzdítsa pályáján, s ne engedje a fél uton megpihenni. Nadányi-néből Rózsáné asszony ha nem is bírt elég kerek alakot teremteni, de egy pár jelenetében a sikert nem lehet megtagadni. Rózsáné asszony egy pár megjegyzésünk után feltünőbben, csinosan s több figyelemmel öltözködik; csak már megtudnók győzni

arról is, hogy az utolsó Bátoriban — tehát a Krisztus unruk születése után az 1613. évben — ha kronikáinknak hitelt adhatunk, nem viseltek erinolit. Szép ám az a magyar női diszöltözet a nélkül is! Közönség szép számmal.

Febr. 16-án: „A pupos” Bélos csinos és hatásos vigjátka. A czinszerepben Szahmári ma is megérdemelt tapokát aratott. Azon jelenete, midőn Lambertet kibívja, igen csinosan sikerült. A nők közül Rózsáné (Paulina), Szabó Pepi (Carcilliez) és Ujjfalusi (Tanovigni) helyesen tölték be szerepeiket. A kis Albisi Annára vonatkozólag (Graffmann asszony) elmondjuk a mulikor véleményünket, ma is a mellett maradunk. Kedves meggyerő gyermek arez, sok jóakarattal, de korán érleltetve. Boér mint Graffmann classicus alak.

Febr. 17-én Füredi Mihály első fellépéssel: „Rigoletto.” A pesti nemzeti színház kedvencezét egyik leghálásabb szerepében látnuk. A jól meg-gazdálkodott hang elveszté ugyan a fiatalság érzességét s frissességét, de azért kellemes, még mindig tele érzéssel, finom lágyzággal, mely elbir jutni a szívig még. A közönség jól fogadta a kedvenc veteránt, s majd minden jelenetét megtapsolt. Dalnoki Róza (Gilda) ma is kitűző volt. Fektér (a herceg) egész biztonsággal énekelt, sőt egy merészebb hangot is hallottunk, a mit a közönség nem mindennapiasságánál fogva is megtapsolt. Közönség nagy számmal.

Febr. 19-kén „Két pisztoly” Füredi második föllépéssel. Látnuk tehát vendégünket saját hazájában, népszínműben, kedves népdalaink között, melyeket ma is olyan szépen énekel, hogy színtügy sajnálja az ember miért nem lehetett ezelőtt tíz évvel bár megállítani az időt felette, hogy lenne ma is király ott, hol a koronázók még sehol sem mutatkozik. Azt a jó izütséget, azt az eredeti zomanczot senki sem tudta eltanulni töle népdalaikba, nem is fogja talán senki, s vele együtt lépnek le majd a régi jó nóták; pedig jobban szeretünk mi egy szép diszmagyar ruhát kopottan is, mint egy frakkot, ha mindgyárt sárga gombos lenne is. Talán mondanunk sem kell, hogy sebb nótáinkat megújrazták. Vadász, mint Piros Pista kitűző alak, jobbat színpadunk nem látott bizonyosan. Szahmári, mint Hugli jól mulattatta a közönséget. Bibi jobb kezekbe a Szabó Pepi-nél nem kerülhetett volna. Steint Gyulai adta. A színház zsufolásig telve.

Különfélék.

— E hó 19-kén tartá bucsúbeszédét Ágoston Károly helybeli káplán ur, a katolikusok ércei nagy templomában. A levél, mely minket erről írtéit megébot színnel festi azon nagy élérkezenylést, a mely úgy a szónokat, mint a választékos és nagy közönséget meghatotta. Ágoston Károly Kolozsvárott született 1819-ben oct. 25-dikén Ágoston László és Bauer Teréz jogári szülöktől. A gymnasiumot, bölcsészetet és jogot itt, a hititani tudományokat pedig a gyula-fehérvári püspöki lyceumban kitűző sikerrel végezte 1842-ben, s ekkor, mint szerepa a sz.-somlyói gymnasiumhoz tététven át, 1843-ban pappá szenteltetett, s az akkori rendszer szerent Sz.-Somlyón mind a hat osztályon keresztül elismeréssel tanárkodott. 1850-ben jan. 25-kén kolozsvári káplán lett, s az óta itt működött s itt öszült meg. 1851-ben a csik-somlyai, és udvarhelyi gymnasiumnak igazgatóságával kináltott meg; 1859-ben Cs.-Sz. György; 1862-ben Gyergyó-Ujjalu; 1864-ben Kolozsvár városa szavazattöbbséggel tisztel meg, s most, mint Gyergyó-Szent-Miklői plébános távozki körünkbel a székelyföld e classicus katolikusainak is az élet forrását megnyitandó.

— Mint jó kütforrásból értesülünk a károly-fehérvári káptalan ml. Keserő Mózes és Lönhárd Ferenc urakat nevezte ki az új püspök üdvözlésére Nagy-Váradra menni.

— Kolozsvárt mestersegédek egylete van alakuló felben, a többi magyar városok ilynemű egyleteinek mintájára.

— (Necrolog.) Vadadi Fülöp László s nöje született Silling Rózsáné, valamint Vadadi György s nöje Kristyori Iren, Vadadi Gergely s nöje Szegedi Adalberta, Vadadi Berta férjesült Dekáni Ernő, siratják gyermekek s illetőleg testvérük V a d a d i F ü l ö p G á b o r elhunytát. A boldogult folyó hó 10-én reggeli 1/2 6 órakor nyolcz és fél havi kínos betegsége után, életének 37-dik évében jobb létre szenderült, s folyó hó 12-kén a legnagyobb részvétel mellett a sárdi ref. köztemetőbe örök nyugalomba helyeztetett. Kora halálát a legjobb gyermek-, testvér- s hazafinak sietteté azon mindig tanúsított önfeledőzése, melylyel soha sem késett mások szerencsétlenségébe tettel is résztvenni, s mely emberbaráti szeretetének áldozata is lön: ugyanis a mult tavaszon Sárd községében egy szalmával fedett paraszt házban hirtelen tűz ütött ki, annak belsejében levő házi gyermeket a tűz között kihozván, még egyet benn lenni gyanita, másodsor is a lángok között behatola a házba, de a lezuhanó égő szalmafedél a házba zárta, s csak is bámulatos lélekjelenlétének köszönheté egy ablakon kiszabadulását, hogy ezen nemes tette után még nyolcz és fél hónapok alatt a legborzasztóbb égettet seibeinek fájdalommal reménytelenül kitűzőn, míg végre kegyelmezett a Mindenható, meg-szabadítván őt földi fájdalmaitól.

Legyen örök béke poraira!

— A Maros-Vásárhelyi alakítandó vidéki gazdasági egyesület megalapítására nézve egy újabb értekezlet szükségeltetvén, e célra legkisebb gazdaságunk B. Bánffy János ömlga, martins hó első napját tűzi ki, mikorra is az érdekeltek a kívánt értekezletre összejöni annál inkább siessenek, mert ezen vidéki egyesület megalapítása a szorgalmas székelyföld mezőgazdaságára jelentékeny befolyást gyakorolna.

+ A napokban egy a külvárosban lakó uraink közzli későn baza kocsián, az izraelita templom alól a kocsi észrevette, hogy a hidon egy ember s egy nő dulakodnak, miközben a férfi hallhatólag mondá: „Mindjárt a lovak eleibe vetlek.” A nő azonban keményen megfogódzott a hid karfájához, miközben a kocsi csendesen elhaladt mellettük. A kocsi tulajdonosa visszanezett a dulakodókra, de azon hiedelemben, hogy valami csendes perpatvar az egész, tovább hajtott. Másnap reggel ugyanazon a hidon a nő két késszurással halva találtatott.

+ Mint a pesti lapok írják, Szemere Bertalan egészségi állapota annyira javult, hogy a Batizfalvi intézetét már elhagyta, s Pesten lakó rokonai meghívására azok körében mulat.

+ Egy Világosról érkezett hivatalos értesítés szerint mindazok, kiktől 1849-ben a császári hadsereg részére bor és pálinka requiráltatott Szigeti nyugtatványozása mellett, illetékeik kifizetése végett az alispáni hivatalnál jelentsék be magukat.

+ Az Almási és társaira vonatkozó ítélet kimondása után a bécsi lapok többször interpelláltak az illető katonai törvényszéket, hogy az ítélet indokait is hozzák napvilágra. Ennek következtében a hivatalos „Wiener Ztg.” jónak látja a pörnek néhány „biróvilág bebizonyított mozzanatát” közölni: Már 1859-ben tényleg jöttek napvilágra, melyekből kétségtelen kiderült egy Magyarországon létező, e királyságnak az összállamtól elszakítására törekvő pártnak a külföldön levő forradalmi emigrációval való összeköttetése, s azon igyekezete, hogy bűnös céljait erőszakos fölkelés által érvényesítse. E kísérletek, melyek egy akkor tárgyalt fölségsértési pörben pillanatnyilag véget értek, 1863 nyarának vége felé újra megkezdettek, s a legutóbbi pörben elítéltek egyike Turinban személyes összeköttetésbe lépett a magyar tettpárt egyik kiűnő vezetőjével, s tőle a fő kelés Magyarországoni előkészítésére határozott utasításokat, egy szintén erre szükséges pénzeszközöket és egyéb segélyeket nyert. Ez utasításnak legközelebbi eredményei nagyobb mennyiségű forradalmi proclamatiók fölmerülésében nyilatkoztak, melyek az 1863. év vége felé Pesten és Magyarországon különböző városokban részint a falakra ragasztva, részint az utcákon elszórvva találtak. E kiáltványoknak, melyek a külföldről lönek becsapásai — tartalma elég világos volt. Azt ajánlá t. i., hogy a hazának a gyűlölt német uralom igáját le kell ráznia, hogy Magyarországnak külföldön levő szövetségesét meg kell győznie, miszerint a közös ellenség ellenében Magyarország támogatására számíthat, s hogy mindent el kell követni arra nézve, nehogy az osztrák a magyar nemzetet hálójába csalja. Hogy a proclamatióknak nagyobb fontosságot adjanak, Turinból sajátképp e célra egy magyar címerrel s e körirattal: „Országos függetlenségi bizottmány” ellátott pecsét hozatott, s az iratokra rányomatott. Kétségtelen összefüggésben állnak e proclamatiók azokkal, melyek 1864. tavasszal Dél-Tiroiban fölfedeztek, mit kölcsönösen egymásra hivatkozó tartalmuk a meghatározottabb bizonyít. További következménye volt az emigráció által Magyarországon szándékolt s a most elítelt részvevők által megindított lépéseknek, hogy számos fenyegető levél jelent meg, melyek részint oly személyekhez intézettek, kiknek a kormányhozi ragaszkodása ismeretes, részint olyanokhoz, kiket ingadozóknak tartottak, s kiket ez által a fölkelés oldalára reméltek vonni. Ezen fenyegető levelek irányát leginkább jellemzik azon szavak, melyek azok egyikében egy politikai lap szerkesztőjéhez intézve így hangzanak: „Még egy cikks a magyaroknak) a Reichsrathba lépéséről: halálos ítélet lesz önre, melyet az alóli bizottmány végre fog hajtani.”

Többszörös kísérletek, hogy a színbázakban tüntetések idéztesse elő a fölkelés értelmében, megbünyultak a hatóságok ébersége folytán, és csupán egy ily utcai tüntetés vett kissé nagyobb arányokat, de éppen nem tartósakat föl, mely Pesten 1864. márcz. 13-án történt, és akkor a lapokban is beszéd tárgya lett.

Ha még a guerilla-csapatok szervezését, és az annak számára kismélt vezérek megnevezését, valamint azon fegyverküldeményeket megemlítjük, melyek több helyeken megkísértettek s valóban történtek is, s melyekben az ezen pörbe bonyolodtaknak is részük volt, ezzel az elszomorító dráma főmozgatait elsoroltattak, miután igen messze vinne bennünket azon részletek közelebbi megnevezése, melyeknek kivételénl egyike vagy másika az elítélteknek tevékeny volt.

„Feladatunknak tekintők — írja továbbá a hivatalos lap — hogy a részesek törekvése Magyarországnak az összbiradalomtól külszákítására volt irányozva, s így fölségsértést követtek el, s hogy az átmenet az előkészítési lépésektől a közel jövőben reményelt cselekvéshez csak a mozgalom in-

tézóinek elfogatása s azon rendszabályok által lett megakadályozva, melyek Magyarország zavargó elemeinek a forrongó szomszéd országban levő rokon-érzelmekkel elzárva egyesülését ellen hozattak.

Hogy a pártosoknak szándéka volt e tervet gyorsan foganatosítani, kitűnik egy az „orsz. függetlenségi bizottmány” pecsétjével ellátott iratból, melyben a guerillacsapatok szopora megalakítása azon hozzátevéssel lett elrendelve, hogy „a gyorsan fejlődő külföldi események semmi halasztást nem engednek.” A hivatalos lap fenebbi közlését a bécsi lapok nem látják kielégítőnek, s a „Wand.” „W. Ll.” és „O. Post” ki is fejezik, miképp kívánatos lett volna, hogy a közönség világosabban kivehesse az elősorolt mozgalmak s az elítéltek közti összefüggést.

+ Nagy-Létáról (Biharm.) írják a „P. U.”-nak: Egy négy taggal bíró háznép között a családfő, u. m. a férj nehéz betegségben szenvedvén, történt, hogy midőn a fájdalom miatt elgyengült, ágyában felfelé fordulva elszenderednék, neje, ki egy ládán, férje ágyától nem messze fektött — éj lénen az idő — a mint észrevette, hogy férje alszik, felkelt, s az ajtót bekötözvén, előkereste férje borotváját, s azzal a bücsőben alvó, félve kis leánykájának nyakát elmetsette, mire az tüstént szörnyet halt, s ezen mütét után időt vett, magának, megölt szülőjének tátongy sebére egy kis szalaggal szépen bekötöni. S midőn ezeket végbevitte, kiment s a kut körül vigyázott valamit (talán a szerencsétlen abba akarta magát vesztetni, mint azt nem rég édes anyja tévé, de attól tartott, hogy valaki észreveszi, s eltökélt öngyilkolási szándékát végbe nem viheti!) s ezután ismét bement s az ajtót bekötözvén, kötelet keresett elő s azt gerendára erősítvén, ráakasztá magát; s midőn szerencsétlen férje felébredt, e látvány szemébe tűnév, örülten ugrott fel ágyából, rohant nejehez s azt teste felémelésével akarta megmenteni a kínos haláltól, de a mint észrevette, hogy minden segély hiában való, örülten rohant ki s a kutba akart ugrani, de a zajt észrevéve megfogták s bevittek, lefektették. Ezek után a szerencsétlenül kiszendvedtek orvosi vizsgálat alá vétettek, s kintint, hogy a nő, — kit méltán szépnak lehetett mondani, — elmebetegségét, mint beszéltek, a miatti aggodalma okozta volna, hogy ha férje meg talál halni, ő két, egyik két, másik félve leánygyermekével gyámol s gondviselő nélkül marad, eltökélt szándéka volt tehát, magát elvesztetni, de hogy magával még tehetetlen gyermekét a nyomorra itt ne hagyja, megölte azt is. E szerencsétlen nő, ki g. n. e. volt, nem a köztemetőben, hanem más külön helyen temettetett el, hova a beteg s örült férj is — szekezen s utközben örülten vijogva — kísérte; másnap ez utóbbi is kötéllal akart véget vetni gyászos életének, de megelőzték, s most gondos felügyelet alatt tartják. Sötét lapok egy család életéből!

+ A pápa élete ellen, mint a „Monde”-nak Rómából távirják, összeesküvés fedezettett fel, melynek feje, bizonyos Pensabene Luigi, nápolyi származású, elfogatott a pápai zsandárok által. A sokat emlegetett: Filibek, ki ugyanazon vétek miatt 15 évi fogságra ítéltetett, a börtönből bünyánatot tudott színelni, bünytetése kiállása után Jeruzsálembe akart szarandokolni s életének hátralevő részét ott tölteni el, hogy ott haljon meg, hol az üdvözítő ama gyalázatos halállal lakolt, melyet ő, Filibek, ezerszeresen megérdemelt. Mi lett belőle? Hitte neki, szabadon bocsáták. Filibek pedig nem ment Jeruzsálembe, hanem Nápolyba, hol most újra folytatja gonosz üzemleit Róma ellen.

+ A lengyel fölkelésnek még utólagosan is meg vannak áldozatai. Nem azokat értjük, kik otthon szenvednek, hanem a kik jobb sors reményében elhagyják szülőföldjüket s idegen, ismeretlen országban keresnek vigaszt és feledést. Most Svájcban, a Tessini cantonból írják, hogy a sz. Bernárd hegyi zárda közelében m. hó 30-kán egy lengyel menekültet találtak fagyva, zsebében következő irattal: „En egy igaz, de szerencsétlen ügy áldozata vagyok, — menekült, a visszatérhetés reménye s jövő nélkül! Életem ily körülmények közt terhemre van, így fájdalom nélkül halok meg. Katolikus vallású vagyok, s kérem a canton-hatóságot, hogy temettessen el. A szállodában mintegy 4 frankkal tartozom, nálam van még 11 frank. Jan. 29.”

Politikai hírek.

Austria. Bécs, febr. 18. A birod. tanács alsóházának mai ülésében gr. Mensdorff külügy-minister kinyilatkoztatja, hogy nincs oly helyzetben, miszerint Mühlfeldnek a függőben levő tárgyalásokat illető interpellációjára határozott felvilágosítást adhasson. A kormány nem ismerheti el, hogy a dán békekötés előterjesztésére alkotmányszertileg köteleve van. Schmerling államminister kinyilatkoztatja, hogy a galicziai ostromállapot igazollatásáról illető interpellatoria egyik legközelebbi ülésben fog felelni. Plener pénzügyminister több törvényjavaslatot terjeszt elő, végül az 1866-ki költségvetést, indokolja az előterjesztést s ajánlja, hogy tárgyalatását megkezdjék. Az összes deficit 29 1/2 millió, ebből 16 1/2 millió adósság törlesztésre van szána, s így a folyó kezelési deficitje 13 millió. Plener az ősszministerium nevében kinyilatkoztatja,

hogy a kormány komolyan fog törekedni a revirementek engedélyeztetése mellett a megtakarításokban a lehetőség legszélsőbb határáig menni; 1867-re lehetőség nyílik a deficit teljes ellémlőzésére.

Angolország. A „Daily Telegraph” engeszteleken hangon ír az Egyesült államokról. Oly nemzetnek, — egymond — mely borzasztó polgárháboruban él, el kell nézni, ha gyanakodóbb és ingerültebb mint azon állam, mely a legmélyebb béke közepette hatalmával fölnyit gyakorol minden szomszédja fölött.

Az osztrák kereskedelmi politikáról a „Daily news” írja: „Austria szomorú pénzügyi helyzetében igen szenved; értékjegyei ingadoznak hecsben, s adórendszerében a fiscalitás a fő szempont. A némileg alkotmányos formák megadása még nem nyújtott befolyást a német vámegetletre. Schwarzenberg vagy Metternich még megtehették volna, hogy a gyapot és gyapjúkelme behozatalát a vámegetleti tarifa mellett megengedjék, s a britni és voralbergi gyárosok hallgattak volna. Most ezek a Reichsrathban befolyással bírnak, és Schmerling ur nem akar ezekkel összekoeczanásba jöni. Egy más lap inti olvasóit, hogy Hutt ur bécsi küldetésétől ne sokat várjon, mert az osztrák államférfiak a szabadkereskedelem elemi részeit sem ismerik, azonban Hutt ur szöba hozhat egy pár eszmét, mely később megfogamzhatik.

Franciaország. Páris, febr. 15. A törvényhozó-test megnyitási szertartása a Louvre nagy teremében szokott fényvel ment végbe, csak hogy a jelenlevők különböző hangulata, sok egyes részletet új világításba helyezett. A trónbeszéd yakori „éljen a császár” kiáltásokkal szakítottat fölbe. A felolvasás után az új senatorok és ujonnan választott követek tették le az esküt. Két óraker az ülésnek vége volt, s a császár zaj s tetszésnyilvánítás között tért a Tuileriákba. A trónbeszéd hatása egyszerű volt; a szavak szívből jöttek és szívekre találtak.

Künn, a téren nagy tömeg volt együtt, a teremben ugy mint itt, nagy volt a lelkesedés. A császár erős hangon olvasott, s ha egy phrasist erősen hangoztatott, s a kéziratot kissé lehajolni engedé, rákezdtek az éljenzéseket. A beszéd végén az éljenzés szünni sem akart. A császár beszéde ugy ütött ki, mint várták. A beszéd megnyugtatólag akart hatni, s ezért igen határozott színezetű nem lehetett. Dánia számíthat Franciaország rokonszenvére. Németország pedig jóakarata. Az olasz főváros áthelyezése az Appenninek közepére hazafias tettekné nyilvánították, mely Olaszországot a katholicismussal kibékítendi. Igaz, hogy a világ még keveset vett észre ezen békülékenységéből, s Rómában egészen másként fogják fel a septembri conventio értelmét; valamint Milanóban, Nápolyban és Florenczenben is másként vélekednek fölöle. — Csak azon nyilatkozat elvitázhatlan, hogy a pápai bírtok a két kormány kötvénye által biztosítva van. Nem támadhat meg, s nem engedik megtámadtatni. De mi történnék, ha a rómaiak, a francziák távozta után alkalmazásba vennék a trónbeszéd ezen szavait: „Franciaország megelégedett azzal, hogy a nemzetiség elvének érvényt szerzett, hogy így a nép saját sorsának elhatározása meghallgattassék.” — Ezen esetről halgat a trónbeszéd, erre csak az események felelhetnek, mert hiába hivatkoznék aztán valaki azon nyilatkozatokra, melyek az olasz főváros elhelyezése alkalmával történtek. Tehát csak várni kell, míg a „béke és kiengesztelődés ezen müté” végre megy.

Olaszország. Turin, febr. 15. A Florencz-ből érkező hírek arra mutatnak, hogy a király ezen új fővárosában határtalan lelkesedéssel fogadtatott. A Pagliano színházban a páholyokból következő tartalmu nyomtatványt szórattak: „1865. febr. 9-ke estéjén a Pagliano színházban Florenczenben a II. Victor Emanuel király jelenléte által megtisztelt polgárok hálájuk és bámulatuk adóját teszik le a nagylelkű fejedelem lábaihoz, mivel hasonlíthatlan nemességgel és minden veszély közt tátra vezetni népét, a nemzet legfőbb czéljai felé. Fogadd vitéz és loyális király, hódolatunkat, mely nem törekszik egyébire, mint egyesülésre a testvér tartományokkal a Capitolban, hogy ott a királyi koronát tisztelt fedjere tegye. Éljen az olasz király! éljen a nemzet egységére és bölcseségére!” — Itt nagyon meg vannak elégedve, hogy a ministerium az encyclica és syllabus kihirdetését egyáltalán nem gátolja; azt következtetik belőle, hogy a kormány a szabad államban is szabad egyházat csakugyan komolyan veszi.

A párisi olasz követ arról tudósítá kormányát, miszerint III. Napoleon kijelentette volna előtte, hogy a mostani kedélyingerültség mellett kénytelennek érzi magát a vallási dolgokra nézve kimélttel járni el. „Olaszország eléggé meg lehet győződve, hogy barátságomra számíthat.” Ezt mondta volna — a „Köln. Ztg.” levelezője szerint — Napoleon császár az olasz követnek. Napoleon hg is nagyon megnyugtató leveleket ír ipának; s közelebb egy bizalmas embere előtt ezt mondta volna: „Rég ideje nem örültem egy a császár magatartásának, mint most.” Ismét felment az ir, hogy a herceg látogató kirándulást teend tavasszal Florenczbe.

Róma, febr. 14. A „Diritto”-nak írják Rómából, hogy a híres comicus Pescatori várattalul elfogatott. Az okát nem lehet tudni. Tény, hogy

20 esendőr küldetett ki elfogatására, s hogy igen szigorúan bíránnak vele.

Németország. Rendsburg, febr. 13. Az „Ichoel Nachrichten” szerint tegnap több férfi gyült egybe Schleswigből és Holsteinből, hogy a Poroszországhoz való csatlakozást lényegesnek, föltétlenül szükségesnek, nemzeti kötelességnek s az ország érdekében állónak jelentsék ki. A „Flensb. Nordd. Ztg.”-nak írják ugyan e gyűlésről: „Tegnap a nemzeti párt több férfi gyűlést tartott itt. Abban egyeztek meg, hogy a hercegségeknek Poroszországgal való egyesülése katonai, tengerészeti és diplomatiái tekintetben, mind a schleswig-holsteini, mind a német érdekek elengedhetlen követelménye. Kötelezték magukat, hogy e nézetet honfitársaik között kitelhetőleg terjesztendik.

Oroszország. Szt. Pétervár, febr. 15. Hir szerint az orosz kormány Lengyelország fővárosának áthelyezését tervezi, s Varsóból a főbb hatóságok, a főiskola és a bank az új fővárosba tétvén át, Varsó az orosz hadtest fő fegyver-helyévé tétvén.

Lengyelországban nagy felitűnést okozott a közelebből Dresdában megjelent „Polska W. 1865.” (Lengyelország 1865-ben) című rüpirat. Kimutatni igyekszik, hogy Lengyelországot lehetetlenség az 1771-ki határok közt helyreállítani. Komolyan ajánlja a lengyeleknek: Mondjanak le mindenkorra Lengyelország visszaállításáról, az 1771-ki határokból, s egyedül törekvésük az legyen, hogy a congressusi Lengyelország visszanyerje politikai önállóságát. — Am önerjűlkekkel ezen célt sem érhetik el; Oroszország azonban talán hajlandó lenne ebben segíteni őket, ha Lithvániáról és Reuszenről nyíltan és becsületesen lemondva a szláv czélok elérésére örök szövetséget kötneek Oroszországgal. Szerző terve egyébiránt Napoleon császártól ered, ki azt már többször terjesztette Sándor czár elé.

Amerika. New-York, febr. 3. A „N. fr. Presse” írja: A déli conföderatio richmondii congressusa titkos ülésben elhatározá, három békebizottost küldeni Washingtonba az ottani kormányhoz. Lincoln elnök beleegyezett, hogy elfogadja őket Monroe erőben, a Cheasepeace-öböl torkolatánál, s el is utazott oda Seward államtitkárral. Az alkudozások híhetőleg a nevezett erőben fognak folyoi. Általános vélemény, hogy a béke, ha nem is mindjárt, de meg fog kötetni, rövid idő jártával. Hir szerint kinyilatkozatta Lee tábornok, hogy a jövő tavaszról tovább nem képes Richmondot tartani, mivel Sherman elvágta utolsó közlekedési vonalát is.

A Fischer erőd elvesztése óta azon reményüket is jóformán elvesztették a déliek, hogy mégis sikerülend az uniótól függetlenné tenniük magukat. Jefferson Davis is ilyen értelemben nyilatkozott a Richmondban tartott titkos értekezlet előtt.

Azon alappontok, melyek szerint hajlandó az Észak békealkudozásokba bocsátkozni, következők: 1) Az unio és köztársaság fentartása örök időkre; 2) A rabslolgaság eltörlése az unio minden államában; 3) Az egész déli hadsereg átadása minden fegyverzettel és hadiszerezettel egyetemben; 4) A déliek által kötött kölcsönök s adósságok el nem ismerése; 5) A békealkudozások tartamára fegyverszünet nem adatik. Az amnestia és confiscatio kérdése nyílt kérdések maradnak.

Sherman tábornok Thomas hadserege részéről 27,000 emberrel erősítette gyorsan halad előre Lee legutolsó közlekedési vonala felé.

Ujabb. Lemberg, febr. 19. Hire jár, hogy az ostromállapot Gácsországnak közelebről meg fog szüntettetni, s mindazon politikai foglyok, kik egy évig terjedő fogságra valának elítélve, bünyböcsánatot nyerne.

— Berlin, febr. 19. A második lengyel pör tárgyalása martius 16-án veszi kezdetét. Az államügyesség, s az első pörben elítéltek is visszavonták felebbeszöket. Biztos közlemény szerint, a király azonnal általános amnestiát fog hirdettetni, mihelyt az ítéletek jogérvénybe lépdenek.

— Páris, febr. 19. Chigi nuncius a pápa által desauváltatott. A „Corriere Italiano” azt javasolja, ismertessék el Victor Emanuel Olaszország császáruál. Itteni diplomatiái körökben hiszik, hogy a békealkudozások meg fognak újittatni Észak-Amerikában. Olivier és Dumoulin középpártot alakítottak, mely már is 35 tagot számlál. A párisi érsek pásztori levelet bocsátott közre, melyben a pápát arra kéri, álljon a haladás élére. Juarez állítólag New-Yorkban van, s onnan alkudozik a mexikoi érsekkel.

— Turin, febr. 18. Egy 11,000 turini lakos által aláirt kérvény terjesztett a senatus elé a septembri eseményeket illető.

— Newyork, febr. 8. Sherman tábornok serge Branchviletől 30, Charlestontól 20 mértföldnyire áll. Grant bal szárnya előnyomul; útközetet várnak. A déliekuel Lee vette át a főparancsnokságot. A separatisták odahagyták Mobilet. A békealkudozások sikertelenek.

BÉCSI BÖRZE február. 18-kán 1865.

Államadóság.	Adott ár.	Tartott ár.	Elsőbbségi kötvények.	Adott ár.	Tartott ár.
5%-os nemzeti kölcsön 100 frtos	79 40	79 60	Osztórák Lloyd	90 50	91 50
5%-os metalliques 100	72 50	72 60	Dunagőzhajózási	95 50	96
4%-os 100	64	64 25	Allamvaspálya	113 25	113 75
1839-dik évi teljes 100	162	162 25	Lomb-velencei	105 frtos	110 50
1839-dik évi ötödörös 100	157	157 50			
1864-dik évi teljes 100	88	88 57			
1860-dik évi teljes 100	94 60	94 70			
1860-dik évi ötödörös 100	96 80	97			
			Részvények.		
			Hitelintézet	200 frtos	190 30
			Bankrészvény	806	809
			Alsó-ausztr. esc.-bank	500 frtos	590
			Lloyd	500	234
			Dunagőzhajózás	500	469
			Pesti lánchíd	500	370
			Északi vasút	1000	1845
			Allam	500	202 10
			Déli	200	248
			Nyugati	200	137 25
			Tiszai	200	147
			Váltók (devisek)		
			három hónapra.		
			Augsburg 100 dh német fr. 4 1/2%	94 65	94 75
			Frankfurt 100 fr. 4 1/2%	95 20	95 30
			Hamburg 100 bankmark 3 1/2%	85 36	85 30
			London 10 ft. sterling 3%	112 70	113 40
			Páris 100 frank 4%	44	44 10
			Pénzmekek.		
			Korona	15 45	15 50
			Császári arany	5 34	5 35
			Reczés	5 36	5 37
			Napoleons'or	9 09	9 11
			Orosz imperialok	9 28	9 28
			Porosz pénztári utalvány	1 68	1 69
			Ezüst	112 75	112 85
			Sorsjegyek.		
Hitelintézet	100 frtos	128 10	128 25		
Dunagőzhajózási	100	86	86 50		
Triesti	100	111 50	112		
Eszterházy herceg	40	112	113		
Salm	40	31	31 50		
Pálffy	40	29 75	30 25		
Clary	40	27	27 50		
St. Genois	40	27	27 50		
Budai	40	26 50	27		
Windischgrätz	20	17 75	18 25		
Waldstein	20	19 50	20		
Keglevich	10	14 50	15		

Á t n é z é s e
a kolozsvári levél- és szekerposta indulásának s érkezésének.

Indul a levélposta:
Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.
Szeben-, Brassó- s Oláhországba naponként d. n. 5 órakor.
Maros-Vásárhely felé naponként d. n. 5 órakor.
Lengyelhon és szászok felé, úgy Bukovina- és Moldvíába Csernovicz felé, valamint Válaszút, Dézs-, Nagy-Bánya- és Beszterterezére naponként esteli 6 órakor.
Debreczen felől Zilahon és Szilágy-Somlyón át: N.-Károlyra naponként délután 3 órakor.
Mocsra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton délután 3 órakor; egyéb napokon esti 6 órakor.
Kolozsra kedden, csütörtökön és szombaton déli 12 órakor.

Érkezik a levélposta:
Magyarhon- és külföldről, névszeccint: Bécsből, Pestről, Kassáról, Szegebről, Temesvárról, Aradról, N.-Váradról naponként 2-3 óra tájban. Szeben felől, Brassóból, M.-Vásárhelyről, Abrudbányáról, Zalaht. náról, Temesvárról és Tordáról naponként reggeli 8-9 óra közt. A Csernovicz felől jövő s ezzel egyesült nagy-bányai levél. posta naponként reggeli 6 órakor.
Debreczen felől Sz.-Somlyón át naponként reggeli 6 órakor.
Mocsról naponként reggeli 6 órakor.
Kolozsról kedden, csütörtökön, szombaton délelőtt 10 órakor.

A szekerposta indul:
Bécs, Pest és Nagy-Várad felé naponként déli 12 órakor.
Szebenbe és Brassóba stb. naponként d. n. 5 órakor.
Maros-Vásárhelyre naponként d. n. 5 órakor.
Csernoviczra, Beszterterezre, Dézsre naponként esteli 6 órakor.

A szekerposta érkezik:
Bécs, Pest és Nagy-Váradról naponként d. n. 2-3 óra közt.
Szebenből s Brassóból naponként reggeli 8-9 óra közt.
Maros-Vásárhelyről naponként reggeli 7 órakor.
Csernoviczról s Beszterterezről naponta reggeli 6 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor.
Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétén, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat érkezése után. — Szállítási díj 8 frt 40 kr.
Kolozsvárról Brassóba kedden és pénteken reggeli 4 órakor. — Szállítási díj Tordáig 2 frt 10 kr. N.-Enyedig 4 frt 38 kr. K.-Fejérvárig 6 frt 56 kr. Szászsebesig 7 frt 35 kr. Szebenig 10 frt 40 kr. Brassóig 18 frt.
Brassóból N.-Szebenbe kedden és pénteken reggeli 3 órakor.
N.-Szebenből Kolozsvárra szerdán és szombaton reggeli 8 órakor.
E vonalokon gyorslovak is kaphatók minden időtájban.

Erdélyi piaci árak:	Alsó ausztr. mérő: vagy is két nagy véka.					Marhabús fontja.
	Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Török-búza.	
	k r a j c z á r o k b a n .					
Beszterceze febr. 14.	300-320	—	180	72	240-180	10
Brassó ebr. 10.	334	196-180	200-172	700	268	12
Dézs 14.	270-240	150-140	—	75-70	200-190	9
K.-Fejérvár 11.	348-338	200-200	—	130-130	150-150	11
M.-Vásárhely febr. 16.	426-340	256-200	—	116	266	13
N.-Enyed 16.	360-330	240-220	—	120-90	160-140	11
Szamosújvár 16.	240-220	140-120	—	80-70	160-140	12
Szászváros febr. 13.	360-340	270-200	—	130-124	180-170	12
Sz.-Régen 11.	330-300	210-180	150-140	80-76	240-160	11
N.-Szeben 7.	347	273	—	120	227	13
Sz.-Udvarhely 14.	390	165	—	82	300	12
Torda febr. 13.	320-266	160-150	226-120	85-80	160-150	12

Gabonaár Kolozsvárt febr. 16-kán 1865.

(Bécsi mérője osztrák értéken.)
Tisztabúza 2 frt 60 kr. Elegybúza 2 frt — kr. Rozs 1 frt 50 kr. Árpa 1 frt 30 kr. Zab — frt 80 kr. Török-búza 1 frt 48 kr. Pityóka — frt — kr. Marhabús 13 kr.

HIRDETÉSEK.

Sz. 699. 1865.

HIVATALOS.

(48) (3-3)

Haszonbéri hirdmény.

Kolozsvár sz. k. városa közönségének tulajdonát képező, ugynevezett kis tarcsai legelő, és aboz tartozó két rét barompásztori lakkal, s itató kúttal ellátva, f. 1865-ik évi április 24-től 1868-ik április 24-ig három egymásutáni évre levén bérbe adandó; erre nézt az árverés f. év mártius 14 ik napján, város házánál emelet 4-ik számú gyűlés teremben, úgy a délelőtti, mint délutáni hivatalos órákban fog megtartani.

Bér-vágyók lehetnek mindazok, kik az évi 1505 oszt. forinton felkiáltandó bérlet kötelezettségei pontos teljesítésére, és a meg kívántató biztosíték betételére képesek, az árverés kezdete, illetőleg az árverező bizottmány előtt hűtlesen tanusíthatandják; bánatpénzül egyszersmint a felkiáltási összeg 10%óját tevén le.

A bérleti tárgyak terjedelme, és szerződési feltételek felől, tudomást szerezhetni tanácskaszánál emelet 9-ik számú irodában, naponta a hivatalos órákban, de az árverés kezdete előtt is felolvastatandak.

Sz. k. Kolozsvár város közigazg. Tanácsa 1865-ki febr. 15-én tartott üléséből kiadta Elekes András, h. aljegyző.

NEM HIVATALOS.

Előfizetési vagy megrendelési felhívás

III. Napoleon császár

„JULIUS CAESAR”

című történeti élet- és korrajzára.

Fordították: Greguss Ágost és Székely József.

Alig volt mű valaha, melyet a világ mivel közönsége nagyobb érdekelttség, több kíváncsisággal várt volna, mint III. Napoleon császár „JULIUS CAESAR”-ját.

A világ-irodalom évek óta fogva beszél már felőle, találgatva, hogy korunk legnagyobb embere hogy és minő szempontból fogja a nagy Caesart megítélni, minő álláspontból tekint a mai kor, melynek Caesar volt teremtetője, élető lelke?

A nagy kritikai szigorral írt s a világ-irodalomban méltán oly rendkívüli figyelmet ébresztő mű végre elhagyta a sajtót, melynek híre minden kiadó versenyre kelt, hogy a művelt nemzetek nyelvére állíthatassék azt.

A versenyzők közül mi sem maradhattunk el, s rövid időn Pesten is meg fog már az első kötet lenni a magas szerző által jogositott magyar kiadásban.

Bármennyien írták is már meg a világhódító Caesar életét, a magyar olvasó közönséget bizonyára mégis érdekelné fogja e mű, melynek szerzője új életet lehel belé magas szellemével.

Azon jóremény fejében, hogy kedves kötelezettség teljesíték, sietek ezennel alkalmat nyújtani e mű minél előbbi megszerzésére, annyival is inkább, mert a bolti ár a költséges kiállítás miatt magasabb leend.

Egész tisztelettel kérem fel tehát az olvasó közönséget, a megrendeléseket mentől hamarabb eszközölni, hogy a példányok szétküldésében pontos lehessenek.

Megrendelési feltételek:

Magyar nyelven: az egész három nagy diszes kötetből álló műnek előfizetési ára 10 frt.

Az első kötet aláírasi vagy előfizetési ára 4 frt és vagy postai utánvétellel, vagy készpénzért rendelhető meg.

Eredeti francia kiadásban: I kötet 6 frt.

Német nyelven: I kötet 4 frt 50 kr.

Az előfizetési összegeket egyenesen könyvkereskedésbe címelve kérem utasítani.

Kolozsvárt, febr. 1865.

(51)

(1-4)

STEIN JÁNOS.

(283)

Növényi

(16-24)

Matico-befőcskendés (Injection) és Matico-tokocsák (Capseln).

párisi gyógyszerész GRIMAULT és TARSÁTÓL, rue de la Feuillade, 7 sz.

B. 886. 12. 2. Uj gyógyszer, a peruai Matico-fa leveleiből készítve, a magkiülés gyors és biztos gyógyítására, a belső részek megszorulása vagy meggyuladása nélkül. Dr. Ricord s a párisi orvosok nagyobb része minden más gyógyszeről lemondtak e gyógyszer megjelenése óta. A befőcskendés a betegség keletkezésekor alkalmaztatják, a téhelyek pedig minden koros vagy avult esetekben használtatnak, a melyek t. i. a copahú, cubebae és más érez alapon készült befőcskendések használatára nem akartak szünni.

Raktár van az osztrák birodalom minden nagyobb városai gyógyszerüzaraiban. Kolozsvárt: WOLFF J. gyógyszerüzarában kapható.

(52) (1-3) Haszonbérbe adandó jószág.

Tordamegye alsó kerületében M.-Csánban 250 holdból álló tagosított birtok, a Padura-manyi részben, több évre haszonbérbe kiadandó.

Értekezni lehet Boér Eleknél Ó-Tordán.

(53) (1-3) Haszonbéri hirdmény.

Maros-Ludason, Maros-Dátosan- és Kutyfalván 1300 holdnyi birtok folyó 1865-ik év Szentgyörgy napjától több évre haszonbérbe kiadó a bérházakkal együtt. Ludas és Kutyfalva tagosítva van. A haszonbéri feltételekről értekezni lehet Bedőházi Jánossal Küküllőmegyében Sz.-Vesszősön mártius 5-kéig.

(30) (4-4) Malom és birtok eladás.

Nemes Dobokamegyében Vizszilváson, Szamosújvártól fél órányira, a Szamos-vízre épült 8 kerekű lisztelő malom, mellette lévő fogadóházzal és koresoma joggal, úgy a faluban is külön koresoma joggal és mintegy 164 hold belső-külső szántó, kaszáló és legelő földekkel, szőlővel, erdővel és berkekkel, úgy szinte Gyékényes helységében lévő koresoma joggal és mintegy 80 hold erdővel szabad kézből eladó. Értekezhetni Kolozsvárt ügyvéd Nemes Józseffel, Óvár saját-ház; vagy a tulajdonossal piacszor 2. sz. alatt.

(44) (3-3) Haszonbéri hirdmény.

A néhai gróf Kemény Sámuel hagyatékai tömegéhez tartozó ns Tordamegye kebelezzett vajda-szentiváni főjószág a hozzá tartozókkal; valamint a gerend-kereszturi, czikudi, örkei és mező-kóoki jószágok ns Kolozsmege törvényszékénél folyó év mártius 16-án tartandó árverezés útján az 1865-dik év ápril hava 24-én kezdődő hat egymásután következő évre haszonbérbe adának.

Bérleti kívánók az árverési feltételeket, úgy a birtok kiterjedését, Kolozsmege törvényszékénél; vagy pedig alólírt tömeg gondnoknál megtekinthetik.

Kolozsvárt, febr. 14-én, 1865.

POCH JÓZSEF, tömeggondnok.

(39) (4-6) A tordai czifragadó nevezet alatt

esmeretes vendéglő f. év április 24-én kezdődő, haszonbérbe adandó lévén, a vállalkozók ez iránt Tordán helyt lakó tulajdonossal f. év április 1-ső napjáig, bár mikor értekezhetnek.

(50) (2-3) ELADÓ

260 nagyvéka

magbúkköny

Berkenyesen.

(45) (3-3)

Nemes Dobokamegyében Gyula helységében egy 300 hold szántó és kaszálóból, továbbá 150 hold erdőből, koresmajoggal bíró, jó karban levő gazdasági épületekkel ellátott birtok, a folyó 1865 diki Szentgyörgy naptól kezdve több évre haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni Tasnádon Heley Jánossal, Kolozsvárt Hirschfeld Józseffel, szénuteza 136 sz. alatt.

(47) (3-10)

Alólírtnál többféle fényképező gépek

a vétel ár feléért kapható.

Kolozsvárt Veress Ferencz, fényképész.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

Historisch-genealogisch-geographischer Atlas zur Uebersicht der Geschichte des

Ungarischen Reiches

und seiner Nebenländer, von Bedeus von Scharberg. 8 Lieferungen à fl. 1. 8 Gulden ö. W.

A szolgabírói hivatal. Irta Zsoldos Ignác m. ac. rendes tag. A magy. t. társaság által 1843-ban az évi nagy jutalommal koszorúzott munka. III-dik kiadás. 3 füzet. Ára 3 frt 40 kr.

!! Hasznos kézi könyvek Mezei gazdák számára !!

Galgóci Károly. A mezei gazda népszerű vezér-könyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Földbirtokosok, gazdatisztek és földmivesek használatára. 4-ik javított és bővített kiadás. I rész: Földmívelés. Ára 80 kr.

Mártonffy Zsigmond, a Váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdaság és falusi háztartás alapelvei. Koszorúzott pályamű. Ára 1 frt 50 kr.

Paczig G. Korunk igényei szerinti gyakorlati Mezőgazda-tisz. Cél-szerű s tanulságos kézi-könyv. Földbirtokosok, bérnökök, kezdőgazdák s tanoncok számára, hazánk viszonyaihoz alkalmazva. Ára 2 frt 60 kr.

Medve Imre. A magyar gazdasszony teendői a közéletben, házban és konyhában. Kézi és segédkönyv, nők és hajadonok számára Ára 2 frt.

Kovács József. Kalauz a gyümölcsfa ültetés, nyésés és oltás körül. Ára 1 frt.

Gönczy Pál. Oktatás a gyümölcs és eperfa tenyésztésben. Vezérfonahul a nép és népiiskolák számára. Ára 30 kr.

Ügyes Mari a kis konyhakertésznő, vagyis alapos oktatás a zöldség termesztésben. Ára 50 kr.

Lucas Ede. Gyümölcsfa iskolák, hazai viszonyainkra átdolgozva, különösen a községi falkolák vezérkönyvéül. Számos fametszettel. 1 frt.

Reischer Endre, kereskedési növények művelése, nevezetesen az olajmagu-, fonalbeli-, festő- s egyéb gyáraknak való, továbbá a közhasznú fűszer-növények miképeni termesztéséről szóló kézi-könyv. Ára 50 kr.

Dr. Farkas Mihály. Takarmány növények ismertetése és tenyésztése, rétmívelési és takarmányozási naptárral és számos fametszvényvel. 50 kr.

Szontagh Gusztáv, a szenvedelmes dinnyész, utmutatás okszerű dinnyetermesztésre. Ára 80 kr.

Hoitsy Miksa. Dinnyetan, vagy a dinnye-növény, s annak termesztésénél előforduló tárgyak elmélete, s a legujabb dinnyetermelés. 50 kr.